

සවියෙන් පෙරට අපි එකට
කලාප අධ්‍යාපන කාර්යාලය- හොරණ
බප/හො/දොන් පේට්‍රික් මහා විද්‍යාලය - හොරණ
10 ශ්‍රේණිය
22 පාඩම

රාජ්‍ය පාලනය පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීම්.

සමාජයේ සඳාචාර සංවර්ධනය, අධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය පමණක් නොව මෙලොව යහපැවැත්ම ද අගය කරන දර්ශනයකි බෞද්ධ දර්ශනය. දැනුම් සමාජයක් ඇතිකර ගැනීමට නම් හොඳ දේශපාලන පරිසරයක් ද තිබිය යුතුයි. එම අර්ථයෙන් ගෙන යහපත් සමාජයක් බිහි කිරීම උදෙසා බුදු දහමින් නිර්දේශිත ප්‍රතිපත්ති රැසක් ඇත.

එනම් :-

- ❖ දස සක්විති වත්.
- ❖ සජ්ත අපරිභානි ධර්ම.
- ❖ සතර සංග්‍රහ වස්තු.
- ❖ සතර අග්නියෙන් තොර වීම.

දස සක්විති වත්

චක්කවත්ති සීහනාද සූත්‍රයේ දැක්වෙන ආකාරයට රාජ්‍යයේ සංකේතය ලෙස දැක්වෙන ව ක්‍ර රත්නය නැවත ලබා ගැනීමට පිරිය යුතු වූ ඉතා වැදගත් රාජ්‍ය පාලන ප්‍රතිපත්ති දහයක් දස සක්විති වත් ලෙස දැක්වේ. එම දස සක්විති වත් නම්,

ඔබ ධර්මය ඇසුරු කරමින් ධර්මයට ගරු කරමින්, ධර්මයට බුහුමන් කරමින්, ධර්මය පුදමින්, ධර්මයට යටහත් පැවතුම් දක්වමින්, ධර්මය ධජයක් සේ පෙරටු කොට, ධර්මය කුන්තයක් සේ ඔසවාගෙන, ධර්මය ස්වාමියා ලෙස ගෙන,

01. ඔබගේ අඹුදරුවන් ඇතුළු පිරිසට ධාර්මික රැකවරණය සලසන්න.
02. රට රකින බල සෙනහට රැකවරණය සලසන්න.
03. රාජ්‍ය සේවයේ නියුතු ක්ෂත්‍රිය පිරිසට ධාර්මික රැකවරණය සලසන්න.
04. බ්‍රාහ්මණ ගෘහපතීන්ට ධාර්මික රැකවරණය සලසන්න.
05. කුඩා ගම්වල වැසියන්ට හා ජනපදවාසීන්ට ධාර්මික රැකවරණය සලසන්න.
06. ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණ පිරිස් වලට රැකවරණය සලසන්න.
07. තිරිසනුන්ට හා පක්ෂීන්ට රැකවරණය සලස්වන්න.
08. රටේ අධාර්මික ක්‍රියා ඇති නොවන අයුරින් කටයුතු කරන්න.
09. දිළිඳු ජනයාට ධනය දෙන්න.
10. සිල්වත්, ගුණවත්, වියත්, මහණ බමුණන්ගෙන් අවවාද අනුශාසනා ලබා ගනිමින් රට පාලනය කරන්න.

ධාර්මික පාලනයක් තුළින් ධාර්මික සමාජයක් බිහි කිරීමේ අපේක්ෂාව මෙයින් පැහැදිලි වේ. මෙයින් අපේක්ෂා කරන වැදගත් කරුණු 04 කි. එනම්,

- ධාර්මික රාජ්‍ය පාලනය.
- මිනිස් තිරිසන් සෑම කොටසකම ආරක්ෂාව.
- නීතිය ක්‍රියාත්මක වීම, නීති විරෝධී ක්‍රියා වැළැක්වීම.
- සුදුසු පුද්ගලයන්ගේ උපදෙස් ලබා ගැනීම.

සප්ත අපරිහානි ධර්ම

ඉතා වැදගත් රාජ්‍ය පාලන ප්‍රතිපත්තියක් ලෙස දැක්විය හැක. ගණ තන්ත්‍ර පාලන ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කළ වජ්ජී රජ දරුවන්ගේ අභිවෘද්ධිය ඇති කළ පාලන ක්‍රමය මෙයයි. එය ප්‍රතිපත්ති 07කින් යුක්තය.

01. නිතර නිතර රැස්වීම.
02. සමගිව රැස් ව, සමගිව සාකච්ඡා කොට, සමගිව විසිර යාම.
03. පෙර නොපැනවූ නීති නොපැනවීම හා පනවන ලද නීති කඩ නොකොට ආරක්ෂා කිරීම.
04. වැඩිහිටියන්ට හා ඔවුන්ගේ අදහස් වලට ගරු කිරීම.
05. කාන්තාවන්ට ආරක්ෂා සැලසීම.
06. වජ්ජී රාජ්‍යය ඇතුළත හා පිටත පූජනීය ස්ථාන ආරක්ෂා කිරීම හා කඩ නොකොට පුද සිරිත් පැවැත්වීම.
07. තම රාජ්‍යයට පැමිණි හා පැමිණෙන පූජනීය උතුමන්ට පහසුකම් සැලසීම.

මෙහි වැදගත් කම වන්නේ දස සක්විති වත් වල පවා අවධාරණය නොවන රාජ්‍ය පාලන ප්‍රතිපත්ති මෙහි ඇතුළත් වීමයි.

- රාජ්‍ය පාලකයින් සමගිව ක්‍රියා කළ යුතු බව.
- නීතිය නිසි ලෙස ආරක්ෂා කළ යුතු බව.
- කාන්තාවන්ට ආරක්ෂාව සැලසිය යුතු බව.
- පූජනීය ස්ථාන ආරක්ෂා කළ යුතු බව හා එම උතුමන්ට පහසුකම් සැලසිය යුතු බවයි.

සතර සංග්‍රහ වස්තු

සමාජයේ කවර තරාතිරමක පුද්ගලයෙකු තුළ වුවද තිබිය යුතු යහපත් පිළිවෙත් සතරක් මේ නමින් හැඳින්වේ.

එනම්,

- ❖ දානය
- ❖ ප්‍රියවචනය
- ❖ අර්ථ වර්යාව
- ❖ සමානාත්මතාවය

මෙය නායකයෙකු තුළ විශේෂයෙන් ම තිබිය යුතු ගුණාංග 04කි.

මෙහි දානය නම් පාලකයා රටේ ජනතාවගේ අභිවාද්ධිය තකා ප්‍රාග්ධනය සැපයීමයි.

ගොවිතැන් සඳහා භූමිය, බිත්තර වී, පොහොර, ජලය ලබා දීමයි. වෙළඳාම සඳහා ප්‍රාග්ධනය හා වෙළඳපොළ ලබා දීමයි.

ප්‍රියවචනය නම් යහපත් වචනයයි. වචනයෙන් සිදුවන වැරදි හතරෙන් මිදී කතා කිරීමයි. එනම් බොරු, කේලම්, හිස්වචන හා රළු වචනයෙන් තොරව කතා කිරීමයි.

අර්ථ වර්යාව නම් අනුන්ගේ යහපත් හා අනුන්ගේ දියුණුව පිණිස කටයුතු කිරීමයි.

සමානාත්මතාවය නම් ජාති, කුල, ආගම්, භාෂා වශයෙන් රටේ ජනතාව බෙදී සිටියත් ඒ සියලු දෙනා කෙරෙහි සම සිතින් කටයුතු කිරීමයි.

සතර අගතියෙන් තොර වීම.

යුක්තියට ධර්මයට පටහැනිව ක්‍රියා කිරීම අගතියයි. එවැනි කරුණු 04 කි.

- ❖ ඡන්දය
- ❖ ද්වේශය
- ❖ බය
- ❖ මෝහය

මෙහි ඡන්දය නම් කැමැත්තයි.

ද්වේශය නම් විරුද්ධවාදි කමයි.

හය නම් බියයි.

මෝහය නම් මුලාවයි.

පාලකයෙකු මෙම කරුණු වලින් අගතියට පත් නොවී යුක්තිය ධර්මය තෝරා බේරා ගැනීමට හැකි තීක්ෂණ බුද්ධියකින් යුක්ත පාලකයෙකු විය යුතුය. බුදු දහමින් ලබා දුන් මෙම උපදෙස් ලබා ගනිමින් ශ්‍රේෂ්ඨ පාලකයන් බවට පත් වූ රජවරුන් පිලිබඳ තොරතුරු අපට භාරතයෙන් පමණක් නොව ලක්දිවින් ද හමු වේ.

ඇගයීම.

01. දස සක්විත්වත් හා සජ්ඣ අපරිභානි ධර්මය නම් කරන්න.
02. සතර අග්නිය හා දස සක්විති වත් තුළින් ලබා ගත හැකි ආදර්ශ පෙන්වා දෙන්න.
03. සතර සංග ථාන වස්තු හා සතර අග්නි නම් කරන්න.

පිළිතුරු.

දස සක්විති වත්

01. අඹුදරුවන් ඇතුළු රජ පවුලේ පිරිසට ධාර්මික රැකවරණය සලසන්න.
02. රට රකින බල සෙනගට ධාර්මික රැකවරණය සලසන්න.
03. ක්ෂත්‍රීය පිරිසට ධාර්මික රැකවරණය සලසන්න.
04. බ්‍රාහ්මණ ගෘහපතින්ට ධාර්මික රැකවරණය සලසන්න.
05. ගම්වැසියාට හා ජනපද වාසීන්ට ධාර්මික රැකවරණය සලසන්න.
06. ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණ පිරිසට ධාර්මික රැකවරණය සලසන්න.
07. තිරිසනුන්ට හා පක්ෂීන්ට ධාර්මික රැකවරණය සලසන්න.
08. රටේ අධාර්මික ක්‍රියා ඇති නොවන අයුරින් කටයුතු කරන්න.
09. දිළිඳු ජනයාට ධනය දෙන්න.
10. මහණ බමුණන්ගේ අවවාද අනුභාසනා ලබා ගනිමින් රට පාලනය කරන්න.

සජ්ඣ අපරිභානි ධර්ම

01. නිතර නිතර රැස්වීම.
  02. සමගිව රැස් ව, සමගිව සාකච්ඡා කොට, සමගිව විසිර යාම.
  03. පෙර නොපැනවූ නීති නොපැනවීම හා පනවන ලද නීති කඩ නොකොට ආරක්ෂා කිරීම.
  04. වැඩිහිටියන්ට හා ඔවුන්ගේ අදහස් වලට ගරු කිරීම.
  05. කාන්තාවන්ට ආරක්ෂා සැලසීම.
  06. වජ්ජී රාජ්‍යය ඇතුළත හා පිටත පූජනීය ස්ථාන ආරක්ෂා කිරීම හා කඩ නොකොට පුද සිරිත් පැවැත්වීම.
  07. තම රාජ්‍යයට පැමිණි හා පැමිණෙන පූජනීය උතුමන්ට පහසුකම් සැලසීම.
- 02.
- ❖ ප්‍රාණඝාතයෙන් තොරව සියලු සත්වයින්ගේ ජීවිත ආරක්ෂාව පිළිබඳ සිතිය යුතුයි. එම නිසා බියෙන් සැකෙන් තොරව ජීවත් වීමට හැකි සමාජයක් උදාවේ.
  - ❖ නීතිය හා සාමය රජයන සමාජයක් බිහිවීම නිසා පාසල් සිසුන් වන අපද නීතියට අවනතව ක්‍රියා කිරීමට පෙළඹීම.
  - ❖ අප සතු සම්පත් ආරක්ෂා කරමින්, පොදු දේපල රැකගැනීමට උනන්දු වෙමින් සුරක්ෂිත ආර්ථිකයක් සහිත රටක් නිර්මාණ කර ගත යුතු වේ.
  - ❖ වැඩිහිටි අවාද අනුභාසනා ලබා ගැනීමෙන් නිවැරදි ජීවිතයකට යහපත් මඟ පෙන්වීමක් ලබා ගත හැකි වේ.

